

Ці люю мовчки той рушник, щр мати вишивала

«Шануй звичаї та обряди
предків твоїх, бо це твоя окраса»
М. Рильський

Ведуча 1

Доброго дня всім, хто тут зібрався нині!
Доброго дня всім, хто в гості завітав!
Доброго дня, великій цій родині!
Шановні гості, ми вітаєм вас!

Ведучий 2

Раді вітати вас, дорогі гості! Нашу зустріч я хочу почати словами незабутнього Василя Симоненка.
Вигаптуй на небо райдугу-доріжку,
Простели до сонця вишивку-маніжку,
Щоб по тій доріжці з лебедями-снами
Плавати до щастя білими човнами.

Ведуча 1

Людина і праця, людина і пісня, людина і витвір мистецтва – це все вічне, безсмертне, щось своєрідне і глибоко вражаюче. Наш український народ працьовитий, щедрий на таланти, здібний, обдарований. Якщо працювати – то до сьомого поту, якщо співати – то дзвінко, розложисто, якщо творити щось – то неповторно, захоплююче...

Ведучий 2

Кожен народ має свої звичаї, обряди, традиції, свої обереги. Багата й наша Україна на свої символи-обереги, які береже й шанує український народ, передає їх від покоління в покоління. Це верба і калина, барвінок і чорнобривці, дивовижна писанка і хліб на рушникові, біла українська хата і барвиста піч, народна пісня і українська вишиванка. Одному з українських символів – вишивці – присвячене наше свято. Тож щиро запрошуємо вас полинати в прекрасний світ народної вишивки.

Діти.

1. Україно моя мила, Україно,
Моя рідна земле, матінка єдина.
Твої роси моє личко умивають,
Твої вітри мої коси розплітають,
Твої діти рідну землю
Вишиванками прославляють.

1. Україно, одінь вишиванку,
Пригадай, як колись було.
І гордо носило місто,
І пишалось кожне село.

1. Україно, носи вишиванку,
В будні і свята носи.
Бо ніде не знайдеш більше в світі
Неповторної диво краси.

1. Я рідний край та мову солов'їну

У вишивку свою вплела, в нитки.
Я прославляю рідну Україну,
Яскраві вишиваючи квітки.

Ведуча 1

Вишиванка – надзвичайно поширений на всій території України вид мистецтва. Ніхто не може й сказати, де і як зародилося воно, кому першому спало на думку перенести на тканину за допомогою ниток незвичайне бачення навколишнього світу.

Ведучий 2

А, може, все насправді було так, як розповідається в легенді...

«Якось Бог вирішив наділити дітей світу талантами. Французи одержали елегантність і красу, угорці – любов до господарювання, німці – дисципліну й порядок, поляки – здатність до торгівлі, італійські діти – хист до музики... Обдарувавши всіх, Бог раптом побачив у куточку дівчину. Вона була одягнена у вишиту сорочку, руса коса переплетена синьою стрічкою, а на голові багрянів вінок із червоної калини. І запитав її Бог:

- Хто ти? І чому така сумна?
- Я – Україна, а сумна, бо стогне моя земля...
- Чого ж ти не підійшла раніше? Я всі таланти роздав. Не знаю, чим можу зарадити твоєму горю?

Дівчина хотіла йти, але Бог зупинив її.

- Зачекай. Є в мене неоцінений дар, який прославить твій народ на цілий світ. Від сьогодні все горітиме у твоїх руках. Візьмеш плуг – і заколоситься на ваших полях жито-пшениця. У хаті твоїй буде панувати краса й затишок, а пісня твоя звучатиме у віках. Усе це стане можливим, дякуючи вірі твого народу у власні сили й бажанню працювати заради власного добробуту.

Прийняла з вдячністю дівчина божий дар і відтоді славиться Україна своїми майстрами, а серед них ті, котрі присвятили себе мистецтву народної вишивки».

Ведуча 1

Наші предки любили прикрашати своє житло: розписувати побілені стіни й печі, різьбили ложки, малювали ікони й картини, плели мереживо, розписували глиняний посуд. А жінки вишивали рушники, сорочки, наволочки, і все їхнє життя супроводжували квіти – живі під вікнами, засушені – за образами, намальовані – на стінах, вишиті – на полотні.

Учні:

Вишиванка краля!
Пишна, загадкова.
Означає кожна
Ниточка в ній слово.
Перша вам розкаже
Про тепло долоні,
Що стелила рясно
Хрестики червоні.
Друга нитка – чорна
Жалібно озветься
Про дівочі сльози,

Материнське серце.
А зелена скаже
Про долю-стежину,
Що проклала мати
Голкою дитині.
Жовта проголосить
Про величність сонця,
Про життя багатство,
Про рясне колосся!
Голубий моточок
Стиха прошепоче
Про волошки в полі
Та кохані очі.
Не важливий колір –
А важливе слово.
Вишивай не хрестик,
Вишивай розмову.

Ведучий 2

За допомогою вишивки звичайний шматок домотканого полотна перетворювався у витвір мистецтва. Для рушників відбирали рівненькі нитки, полотно ткали дуже тонке. Воно було нешироке, але дуже довге, адже довгі рушники вішали на образах та над вікнами.

Ведуча 1

Рушник – це оберіг, який здавна оберігав людину від злих духів. Таку саму функцію виконували й рушники над дверима: берегли оселю від домовиків, які повинні мешкати десь на горищі чи в комині.

Читець.

Тримаю вишиті старенькі рушники.
Давно забуті, горнутья до мене...
Заполонили світ нейлони та шовки...
Кому потрібні вишиті ромени?
Гортаю білу грядку полотна,
Засіяну барвінком і любистком.
Сміється вишита прабабою весна,
Ховається за квітами і листом.
Голублю диво-дивне із пісень,
Що хрестиком і стелиться і в'ється.
Сіріє за вікном звичайний день,
А в рушниках волошками сміється.
Перегортаю білі рушники,
Що хліб вкривали і дитя в колиці,
Що старостів чекали на святки,
Розшиті маками, завітчані, барвисті.
Благословенна будь на всі віки,
Найперша жінка, що нашила квіти.
Душа мого народу – рушники,
Барвінками і мальвами зігріті

Ведучий 2

Сьогодні наша світлиця прикрашена рушниками, де переважає чорний і червоний колір. Таке поєднання, мабуть, від того, що радість завжди разом із журбою ходить.

Читець.

Дивлюсь на вишитий рушник, рушник, що мати вишивала.

Червоні й чорні нитки вона на полотно поклала.

Два кольори на нім, два кольори, лягли обидва рівно й ніжно.

Переплелись у них і радість, і журба, і у віках пролита кров барвиста.

Два кольори на нім, два кольори, як пам'ять про життя й свободу.

Переплелись навіки в радості й журбі два кольори мого народу.

На рушнику – все мамине життя, її надії, сумніви, тривоги...

На полотні у кольорах ниток нам заповіт на довгі-довгі роки.

(Пісня «Два кольори»)

Ведуча 1

А скільки народних приказок про український рушник! Хата без рушників – родина без дітей. Рушники на кілочку – хата у віночку. У коморі сволок – на ньому рушників сорок. Не лінуйся, дівонько, рушники вишивати – буде чим гостей зустрічати.

Ведучий 2

Довгими зимовими вечорами при світлі невеличкого каганця вишивали сватальні рушники, які треба було подавати на сватанні. Готуючись вийти заміж, кожна дівчина вишивала чимало рушників. Вишиваючи, дівчата мріяли про судженого, долю свою загадували. І кожна намагалася вишити якнайкращі візерунки. Вишивали на вечорницях, співахи пісень.

Дівка Ганнуся журилася:

Я ще й рушників не напряла,

А вже Василеві слово дала.

Ще ж рушнички на верстаті,

А вже Василько сидить у хаті.

Сценка «Сватання»

(За столом сидить батько. Мати порасться, ставить на стіл вечерю. Дочка, сидячи на ослоні, вишиває й тихо наспіває. Тричі стукають у двері. Всі повертаються до дверей).

Батько. Хто б то так пізно завітав?

Голос. А чи пустите до хати?

Батько. Добрим людям ми завжди раді. Ласкаво просимо до хати!

(Заходять два старости і молодий («князь»). Один із старостів тримає загорнутий у рушник хліб. Далі – говоритиме перший (старший) староста, другий підтакуватиме йому).

Старости (разом). Добрий вечір! Мир вашій хаті!

Батько.

Доброго вам здоров'ячка! Просимо сідати!

1-й староста.

Сядемо, як законну річ сповнимо. Бо ми – гості не прості...

2-й староста.

А так-таки, так.

Батько.

Що ж ви за люди, звідки та куди йдете? Чи ви козаки, чи купці, чи ловці-молодці?

1-й староста.

І козаки, і ловці-молодці. Багато ми по світу мандрували, усяких земель повидали: були і в Туреччині, і в Німеччині, і в Московщині. І кожен край має свій звичай.

2-й староста.

Істинно так!

1-й староста.

А одного разу сталася з нами в путі пригода. Зустрівся нам князь, красний, як місяць ясний. «Ей ви, ловці-молодці, – каже, станьте мені у пригоді, услужіть службу – покажіть дружбу! Трапилась мені раз куниця, сиріч красная дівиця. Скільки по світу не мандрував – такої краси не видав. З того часу не їм, не сплю, спокою не маю, все її сліду шукаю. Допоможіть її упіймати, за це від мене півцарства будете мати».

2-й староста.

Так і сказав!

1-й староста.

От ми і пішли, тридцять господарств обійшли, а такого дива не знайшли. Кажемо князю: «Годі вже шукати, пора нам додому вертати». Та наш князь затявся. От ми далі пішли і в це село, не знаємо як зветься, прийшли. А тут якраз випала пороша і ми натрапили на слід. Видно, що звір наш зайшов у ваш двір, а з двору – у хату, та й засів у кімнату. Отут нашому слову кінець, а ви дайте ділу вінець. Віддайте нашому князю куницю чи красную дівицю. І, як велить звичай, прийміть цей хліб святий. А як наше слово невлад, то ми зі своїм назад.

2-й староста.

То оддасте, чи хай ще підросте?

Батько.

Чи ти чуєш, жінко, що за напасть? Що ж його робити?

Мати.

Ти хазяїн, ти нам усім голова: як скажеш, так і буде.

Батько.

Ось що ми зробимо: хліб святий приймаємо, доброго слова не цураємось. А щоб ви нас не порочили, буцім ми переховуємо куницю, або красну дівицю, так ми вас пов'яжемо. Дочко! Годі піч колупати, давай чим оцих молодців пов'язати.

Мати.

Іди, доню, чуєш, що батько велить? Чи, може, нічого не придбала? Не вміла матері слухати, не вчилася прости та вишивати, рушників не надбала. То в'яжи хоч валом чи вірьовкою, якщо ще й вона є.

(Дочка виходить, на підносі приносить два рушники, покладені хрестом. Підходить спочатку до першого старости, кланяється і дає рушник, потім – до другого; теж кланяється і віддає рушник).

1-й староста (взявши у руки рушник). Спасибі батькові і матері, що своє дитя рано будили, доброму ділу учили. Дякуємо і тобі дівонько, що раненько вставала, тоненько пряла і хороші рушнички придбала.

2-й староста.

Так-таки, так!

1-й староста.

Ану, товаришу, зав'яжи мене, а я тебе. (Один одного перев'язують рушником). Та ми люди служиві, просимо перев'язати і нашого князя. (Дочка підносить молодому хустку, кланяється і віддає. Той, взявши хустку, чіпляє її за пояс).

2-й староста.

Спасибі вам, панове-сватове, за добрий звичай, за поштивість і любов. Тепер треба сповнить закон і кінчати діло.

Мати.

Просимо на хліб, на сіль, і на сватання.

1-й староста.

Молоді! Просимо на посаг!

(Садить молодих за стіл, батьків біля дочки, а свати сідають поряд із «князем». На цьому сватання закінчується).

Ведуча 1.

Починалося життя з рушника, ним і закінчувалося. Дитина народжувалася – гості з рушниками. Одружуються з рушниками. Хату будують – сволок на рушнику піднімають. В поле – на оранку чи на жнива – теж із рушниками. Труну в могилу опускали теж на спеціальних довгих рушниках. Дійсно, рушник із людиною ішов усе життя поряд: від колиски до могили. Тому їх з такою любов'ю вишивали.

Учениця:

Новенька школа,

Любі дітлахи

І рушники крилаті навкруги –

Очей утіха і життя окраса!

Як лебеді, пливуть через роки

В майбутнє – невмирущі рушники.

Учениця: Зі скринь вас діставали наші мами,

Немов послання давньої пори.

Погляньте, заузорені які

У цій оселі славній рушники.

Учениця:

Рушник – це дому давній оберіг,

Він вишитий усякими нитками.

Споконвіків родину він беріг,

Бо вишитий матусеньки руками.

Учениця:

Рушник несли, як народився син чи доня,

У візерунках і у квітах запашних,

Щоби завжди щаслива була доля

Й усе найкраще було лиш для них.

Учениця:

Гостей гостинно кликали до хати,
На рушнику несучи хліб і сіль.
Учениця: Рушник до армії давала сину мати,
Сватів дівчата всі в'язали для весіль.

Учениця:

Дивлюсь я мовчки на рушник,
Що мама вишивала.
І чую – гуси зняли крик,
Зозуля закувала.
Знов чорнобривці зацвіли,
Запахла рута-м'ята.
Десь тихо бджоли загули,
Всміхнулась люба мати.
І біль із серця раптом зник,
Так тепло – тепло стало...
Цілую мовчки той рушник,
Що мати вишивала..

Ведуча 1.

Українська жінка і сорочку синові вишиє на щастя, і рушника на долю. Тому рушник і став сином та донькам оберегом, бо це – сама материнська любов і щира молитва, що оберігають її дітей від біди в далеких дорогах.

(Пісня про рушник)

Ведучий 2.

Нас, українців, по вишивках і чарівних рушниках-оберегах упізнають в усьому світі. Бо ні в якого іншого народу немає такої неповторної, самобутньої краси.

Читець.

Вічна пісня барв і кольорів,
Неповторна музика натхнення!
Шепіт трав і шелест яворів,
І дзвінки турботи сьогодення.
Хрестиком покладено в рядки,
Поспліталось, блиснуло веселкою
Ніжність материнської руки
Пісні ще весільної, веселої.
Дух народу в колір заплете,
Проросте і піснею, і цвітом.
А над світом, гляньте, а над світом
Українська вишивка цвіте!

Ведуча 1.

У народі існує прислів'я «Без верби і калини нема України». Але нема України і без української вишиванки. Не тільки рушниками славиться на весь світ Україна. Здавна особлива увага приділялася сорочці-вишиванці. Про неї складено багато віршів, приповідок, легенд, вона оспівана в піснях.

Читець.

Моя вишиваночко, червона калино,

Ти символ Вітчизни з прадавніх віків.
Моя вишиванка – душа України
І зірка яскрава для дочок-синів.
Гаптована ніжно й барвисто нитками.
Сорочка для мене – святий оберіг.
І стежка до світлої пам'яті мами,
Яку я у серці назавжди зберіг.
Цвіте вишиванка – сорочка вкраїнська,
Калиною білою в рідних садах,
А в тій вишиванці любов материнська,
Що нас зігріває в далеких світах.

Пісня «Мамина сорочка»

Ведучий 2.

Вишиванка – невід'ємна складова жіночого і чоловічого українського національного вбрання. Надягати білу вишиванку на свято або в неділю було обов'язковим правилом для кожного. Сорочки на щодень вишивали просто й скромно. Святкову вишиванку, особливо весільну, робили ретельніше.

Ведуча 1.

Оздоблення одягу, зокрема вишивання сорочок, – це багатюща культура, що в кожній місцевості мала самобутні форми в надзвичайному її розмаїтті. Навіть в одному селі важко знайти дві однакові сорочки: кожна жінка давала простір власній фантазії.

Найулюбленішим у давнину був червоний і чорний колір, що вже самі собою були оберегом.

(З вечора тривожного аж до ранку...)

Ведучий 2.

Символічний образ сорочки-вишиванки часто зустрічається в народних піснях про кохання, сімейне життя, а також соціально побутових, козацьких, чумацьких... За традицією, дівчина, готуючи придане, мала вишити своєму нареченому сорочку:

Шовком шила, шовком шила, золотом рубила.

Та для того козаченька, що вірно любила.

Сорочка (особливо чоловіча) була символом кохання й вірності.

(Пісня: «Сорочку білу вишию шовком...»)

Ведуча 1.

Відлітають роки, минають віки, змінюється мода, але ніщо не затьмарить краси вишитих речей.

Ведучий 2.

Ми впевнені, що в невичерпній скарбниці духовної культури нашого народу буде і надалі розвиватися винятково важлива її частина – вишиванка, адже з нею пов'язана вся багатовікова історія українського народу, його творчі пошуки, радість і горе, його перемоги і поразки, сподівання на майбутнє, адже вишиванка – це духовний символ українського народу, рідного краю, батьківської оселі, тепла материнських рук.

Читець.

Веселкою сплелися кольори На вишиванці, наче доля. На ній – тобою прожиті роки, Усі достоту, з радощами й болем. Усе на ній: вечірня зоря, І росами умите раннє сонце, На ній і сльози, й посмішка твоя, Хатинка рідна і твоє віконце.

Читець.

Ми, українці, нація прадавня,
На цій Землі – багато тисяч літ.
Культурою й традиціями славна,
І багатючий в нас духовний світ.
В нас звичаї свої, неписані закони,
По них пізнає українця вся земля.
Своє світосприймання й заборони
Як і свої ліси, річки й поля...
Свої казки, легенди і повір'я,
Дотепні жарти і слова ясні,
Своя хатина біла і подвір'я,
І неповторні, трепетні пісні.
Усе, що є в нас, в праці здобували,
Пройшли дорогу в світі нележку.
Та завжди хлібом друзів зустрічали
На вишитому шовком рушнику...
Народ цінує землю цю єдину,
В якій коріння наше з правіків.
Вітчизну любить і свою родину,
Бо тут народжений й життя прожив.
Й сама земля дала нам рідне слово,
Робочі руки й щирі почуття.
Й дитинну душу світлу, пелюсткову,
І мрії, що ведуть у майбуття.
Ми на своїй землі віки й тисячоліття,
Тут славний рід, родина і сім'я.
Коріння у землі, а в небо – пишне віття.
У світі – українці нам ім'я.
Іде в майбутнє рідна Україна,
У світле і високе майбуття.
І наш народ – одна свята родина,
А кожен з нас в родині цій дитя.
У нашій світлиці ми вітаємо вас щиро,
зустрічаємо із хлібом, любов'ю та миром!
Коровай на столі – то у хаті достаток ведеться,
коровай на столі – то й родині щасливо живеться.
Дорогі наші гості!
У дарунок в день урочистий
ви прийміть цей променистий,
золотий, як небокрай,
наш учнівський коровай.

Ведуча 1.

Ми могли б ще дуже багато і довго розповідати про цей прекрасний вид мистецтва, але наше свято наближається до завершення. Ми повинні пам'ятати, що народна вишивка – це мистецтво, яке постійно розвивається. Це величезне багатство, створене протягом віків тисячами безіменних талановитих народних майстринь. Наше завдання – не розгубити його, передати це живе іскристе диво наступним поколінням.

Читець.

Є на вишиванці розмаїті квіти –
Це ж Україна наша перлами розшита.
Є на ній і гори, є на ній долини,
Все, що є найкраще на Україні милій.
Є на ній і півники святкові,
Є на ній і квіти малинові.
Синя нитка – птиці прилітають,
А червона – квіти розквітають.
Листя вишиванки зеленаве,
Голуб із голубкою – до пари.
Щоб любов до краю розквітала,
Слава України не пропала.
Вишивали прабабусі руки,
Щоби пам'ятали внуки і правнуки.
Щоби своїм дітям в пам'ять передали,
І щоб рідну землю завжди шанували.
Матінко Небесна, на руках із Сином
Від біди й недолі збережи Україну,
Від рук загребущих, лиха і напасті,
Щоб як вишиванка розквітало щастя!

Ведучий 2.

Хай у ваших оселях розквітне калина, оживуть птахи й квіти на полотнах! Ми з вами усі – українці, яких об'єднує у велику родину любов до рідної землі, до пісні, до вишивки.
Народе мій, країни і краянки!
Плекаймо паросток зелений навесні,
Нехай цвітуть – не вицвітають вишиванки
І стоголосо лине пісня, по землі.
Нехай слова і пісні милозвучні
Для вас лунають знов і знов,
Хай будуть в серці нерозлучні
Добро, надія, віра і любов!
Хай вам сміється доля журавлина,
Поля розлогі колосом цвітуть,
Нехай червоні ягоди калини
На вишиванках осявають путь.

Звучить пісня «На щастя, на долю»

Джерело доступу:

<http://novovolynsk-nvk.edukit.volyn.ua/biblioteka/scenarii/>